

● A szirtaki, mint zene és Theodorakis életútja, úgy látszik, csábítja a magyar rendezőket, hogy a görög nép sorsáról táncban, dalban valljanak. Néhány évvel ezelőtt Kárpáti György rendező készítette egy hétperces kisfilmet a témára, s a mozikban vetítették. Most Paulo Lajos a sopronkőhidai kőbányába vitte a Magyarországi Nemzetiségi Központi Táncegyüttes tagjait, hogy a nyersen faragott, hatalmas falfelületek előtt adassák elő táncukat. Kellemes meglepetés volt a népszerű Zorán, mint versmondó. A műsor azonban nem emelkedett túl a képernyőre alkalmazott táncbemutatók átlagánál.

● Comenius magyarországi munkásságáról, a Sárospatakon töltött négy esztendőről szóló Ivanics Lilla és Kozma Béla filmje. A nagyszerű pedagógus halálának 300. évfordulóját ünnepli a világ, s ebből az adásból, legalábbis az elejéből arra következtethetünk, hogy bármily rövid volt is ez a Patakon töltött időszak: Comenius és Patak életében egyaránt jelentős volt. Amikor azonban a dokumentumokat idézték, az volt a benyomásunk, hogy Comenius nem, vagy alig tudta megvalósítani legjobb elképzeléseit a pataki tanárok és diákok konzervatívizmusa miatt. Ezért is ment el. Legalább a műsor készítőinek jó lett volna tisztázni, mi az igazság. Ez szívesebben néztük volna, mint Comenius ürügyén korabeli sörökupákat és habán cserépedényeket.

● Ezúttal a postához kapcsolódott A novellairódalom gyöngyszemei című sorozat két legújabb darabja. Puskin A postamester című elbeszélésének megfilmesítésére lengyel művészek vállalkoztak, ám bármily szakmai rutinnal oldották is meg a feladatot, nehéz ezt a Puskin-írást a ma nézője számára élővé tenni. A gondolatoknál érdekesebb volt talán az informatív anyag, amelyből kiderült, milyen volt a hatalmas cári birodalomban a futárszolgálat jellege, mit jelentett a posta másfél évszázaddal ezelőtt. Heinrich Böll A levelezőlap című elbeszéléséből az NSZK-ban készítették filmet — nem sokkal több sikerrel. A háború előtti utolsó pillanat rajza minden valódi drámai összeütközés nélkül igazán csak prózában élhet, a dramatizált változat nehezen viseli el a valódi cselekmény hiányát.

— bel —

Képernyőn A gyáva

A mai Éva ♦ Sarkadi hősei ♦ Beszélgetés

Mihályffy Imrével

Sarkadi Imre A gyáva című művét kisregény formájában írta meg. Mit vállal a rendező, amikor a merőben epikai megfogalmazású alkotást drámai műfajban, képernyőn akarja megjelentetni? — kérdeztük Mihályffy Imrét.

Részletek és a történet

— Nem én vagyok az első, aki Sarkadi Imre kisregényéből filmet próbál készíteni, s valóban: kívánczik is a képernyőre. A cselekményt a szerző drámai csomópontok köré sűrítette, melyeket lát-szólag lényegtelen, sok helyütt aprólkosnak, naturalisztikusnak tűnő részletekkel kötött össze. Ha azonban el akaránk hagyni ezeket az epikai elemeket, a történet egyszerre idegenné, valószínűtlenné válna. Valójában igen fontos szerepük van, felfokozzák az olvasó hangulatát, hogy az egyébként abszurd helyzeteket, szembekeveréseket kész legyen elfogadni. Természetesen mi a dramaturgikus elemek hangsúlyozására törekedtünk, de a történeti egység megtartásával. Amit Sarkadi a részletező leírás révén ért el, ahhoz nekünk meg kellett találnunk a saját műfajunk kifejező eszközeit.

— Meg lehetett oldani ezt az eredeti mű lényeges változása nélkül?

Nőregény

— Változtattunk, de csak ott, ahol a valóságosság érdekében feltétlenül szükségesnek láttuk. Nagyon is kritikusan fogtunk hozzá a kisregény átdolgozásához: a fiú-főhős alakját például erőteljesebbé, jelentékenyebbé tettük. Huszti Péter olyan fiatalember karakterét formálja meg, akinek személye biztosíték lehetne arra, hogy a férje mellett kirakatbaba szerepre ítél asszony mellette magára találhasson. Úgy értem, az eredeti műben ez a karakter egy kissé elmosódott, nehezen megfogható. Ez annál is szembevetőbb, mert az asszony, Éva a mai magyar próza talán legsikerültebb-

ben, legavatottabban megrajzolt nőfigurája.

— A gyáva extrémításában is hiteles, sőt, éppen az extrémítása által hiteles társadalmi korrajz, benne a mai kor nőregényét írta meg Sarkadi. Ma már az emancipációért folytatott harc első, nagy korszaka lezártnak tekinthető. Ha nem sikerült is teljesen feloldani az asszonyi kiszolgáltatottságot, az bizonyos, hogy minden nőnek megvan a választás joga a kiszolgáltatottság és az önmegvalósítás között. Sajnos, korunk keserű tapasztalata az, hogy a nők — igen gyakran — nem élnek helyesen a lehetőségeikkel. A vélt gondtalanság kedvéért inkább a kiszolgáltatottságot vállalják, miközben duzzognak a soruk ellen.

— Sarkadi ezt oly erő-

teljesen, egyszermind oly sok, szinte lehetetlen finom árnyalattal rajzolta meg, hogy nekünk csak egy szándékunk lehetett: a filmbéli Éva mennél többet megőrizzen a regényből. Úgy érzem, Torday Teri nagyon szépen oldotta meg ezt a feladatot, nála alkalmasabbat erre a szerepre aligha találhatunk volna.

Utómunkálatok

— Mikorra várható a film a képernyőn?

— Jelenleg az utómunkálatokat végezzük, és Torday Teri németországi szerződése miatt néhány felvétel is hátra van még. Úgy gondolom, hogy jövő év első negyedében a film a közönség elé kerülhet.

R. J.

FIATAL ÉLETEK INDULÓJA

Új sorozat indul az Épitők Műszaki Klubjában. A Szépirodalmi Könyvkiadó mutatja be fiatal íróit. A sorozat címe: *Fiatal életek indulója*. Az első esten, november 23-án *Bari Károly* és *Lugossy Gyula* szerző estjét rendezik. *Domonkos Mátyás*, a kiadó főszerkesztője beszélget velük, majd *Jobba Gabi*, *Margittay Ági*, *Galkó Balázs* és *Jenei István* ad elő a két fiatal író műveiből.

Hallottuk

□ ÚJ NÉMET NYELVŰ PETŐFI-KÖTET jelent meg a Corvina kiadásában. A mintegy 175 verset tartalmazó könyvet Engl Géza állította össze nagy körültekintéssel. A költő életéről és művéről írt utószónak is ő a szerzője. A sikerült fordítás Martin Remané munkáját dicséri. A kötet tetszetős külseje a Franklin Nyomda érdeme.

□ MOLNÁR GÁBOR felesége és szerzőtársa: *Hegyi Margit* kíséretében második ízben is nekivágott *Mongólia pusztáinak*. *Élményekről számol be a Négy hágó sziklavadonában* című útirajzuk, amelyet számos felvétel illusztrál.

□ FILMEZÉS EGY KOMMUNISTA ORSZÁGBAN címmel számol be Robert Schär a mai magyar filmgyártásról a Bernben megjelenő *Der Bund* című újság irodalmi és művészeti mellékletében.

Engels-bibliográfia

Engels Frigyes születésének 150. évfordulójára bibliográfiát és képes dokumentumgyűjteményt adott ki a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. A bibliográfia az utóbbi 10–15 év magyar nyelvű irodalmát és az újabb külföldi Engels-forrásokat is regisztrálja. A dokumentumgyűjtemény eddig kevésbé ismert anyagokat közöl és kiállítások rendezésében is felhasználható.

A diktátor társszerzője

IRODALMI „NÉGER”

Római híradás szerint 87 éves korában elhunyt egy elfelejtett író, aki egy diktátornak, *Benito Mussolininak* volt a társszerzője. *Giovacchino Forzано*ról van szó, a fasiszta diktátor „irodalmi néger”-jéről.

Mussolini mérhetetlen vágyat érzett a színház iránt. Drámaírói sikerekre pályázott, de semmit nem könyvített a darabíráshoz. Amikor eszébe jutott, hogy más mód is kínálkozik a színház meghódítására, végigfutotta az olasz szerzők névsorát. Azt mondják, hogy többen — akiket a társszerzői posztra kizemelt — mindenféle ürüggyel vonakodtak a diktátorral egy táliból cseresznyézni. Mások viszont versengtek a kegyelért. *Mussolini* hívei közül *Giovacchino Forzано*t választotta. Miért éppen őt? Az akkor már nem fiatal *Forzано* tisztes sikerekkel dicsekedhetett. Nagy zeneszerzők szövegkönyveinek írója volt. *Leoncavallo*nak, *Mascagninak*, sőt, *Giacomo Puccininak* is szállított librettókat. *Puccini* „Gianni Schicchi” című egyfelvonásos vígoperájának is ő írta a szövegét, később *Umberto Giordano* „Il Re” (A király) című operájával aratott sikert.

Két színházi munkát „írt” *Mussolini*, természetesen *Giovacchino Forzано* tollával. Az egyik a „Campo di Maggio”, a másik a „Villafranca”. *Balla Ignác* újságíró, a diktátor magyar tisztelője, akit *Mussolini* többször is fogadott, sietett lefordítani az első. „Száz nap” címmel játszották nálunk. Rossz darab volt. A „tengelyhatalmak” országában azonban szabad útja lett a diktátor félresikerült drámai kísérletének.

Beethoven, dokumentumfilmen

Egyesztendei forgatás után, Erich Koch forgatókönyvéből, Hans Conrad Fischer rendezésében elkészült a Beethoven életét bemutató nagyszabású, színes dokumentumfilm. A zenei felvételek nemzetközileg ismert szolisták, kar-



A Madách Színház ma este mutatja be Szophoklész Oidipusz király című drámáját. Képünkön: a címszereplő Gábor Miklós és a királynét játszó Psota Irén.

„MEGTEHETTÉK VOLNA...”

Kavafisztól kérte kölcsön előadó estje címét a két fiatal színész: *Cserhalmi Anna* és *Csikos Gábor*. Az Egyetemi Színpadon november 26-án este 7 órakor

megtartandó est a tietnbronni Magdolna-oltár 1431-ből származó feliratát választotta mottójául: „Kiáltás, művészet! Kiáltás! Panasz-kodj!” Műsoruk összeválogatásában a XX. századi ember fenyegettség-érzéséről és védekezésének egyik lehetőségéről: a művészetéről, a játékról, a költészetéről akarnak vallani, amely az életösztönt erősíti a szorongással szemben. Az est szerzőinek gazdag névsorában többek között ott látjuk *Csoóri Sándor* és *Heisenberg, Eörsi István* és *Ratray Taylord* biológus, *Karinthy Frigyes* és *V. Hoyle* csillagász, *Nagy László* és *Gábor Miklós* nevét, és részletek hangzanak el *Bulgakov* és *Sztálin* levélváltásából. Az estet *Szabó Márta* szerkesztette és *Horváth Jenő* rendezte.

A GRAFIKUS HAGYATÉKA

LÁTOGATÁS KONECSNI GYÖRGY ÖZVEGYÉNÉL

A műteremben most is minden a régi helyén áll. A falon és a fal mentén nagyméretű grafikák, helyesebben: a grafikák tökéletes fotónagyításai.

NAGYÍTOTT RÉSZLETEK

Konecsni György grafikus, a plakátok, a naptártervek, a címlapok, a bélyegillusztrációk, a hanglemzborítók mestere, az 1937-es párizsi világkiállítás Grand Prix-je és sok más jelentős díj tulajdonosa, Kiskunfélegyházán született. A félegyháziak nemrég a mester grafikáinak egy részét felnagyítva állították ki.

— Még a múlt év őszén kerestek meg bennünket a félegyháziak és a férjem megígérte nekik, hogy kiállítás rendez, elküldi Bánk bán sorozatát, amely corábban egy könyv illusztrációjaként már napvilágra került.

— A „szabad asszociá-

ciók”-ból csak bizonyos részeket nagyítottam ki — mondja *Jóó Gábor*, a fotoreprodukciók készítője. — Az elbűjő, de gazdag részletek most teljes nagytáblán lépnek a nézők elé. Eleinte sok gondot okoztak nekem ezek a kis kézműveléssel megrajzolt grafikák. Sok kísérlet után sikerült csak megfelelő formát adni a nagyításoknak.

SOROZAT

ANYANYELVÜNKRŐL

A hagyatékból eddig 200 reprodukció készült el. De mi történik *Konecsni György* hátrahagyott munkáival, amelyeket — a Műcsarnokban megrendezett kiállítás képanyagának kivételével — szinte senki sem látott?

— Halála előtt férjem, egy hatvan lapból álló sorozaton dolgozott, amely egyfelől a magyar nyelv történetét volt hivatott megörökíteni a Halotti beszédetől, napjaink élő irodalmáig, másfelől pszichikai önéletrajz is. A tervezett műnek, sajnos, csak egy része készült el. Hátrahagyott munkái között van egy másik — rossz kedvében rajzolt — sorozat is. Valamennyinek elkészítjük a fotoreprodukcióját. S ha igaz, előbb-utóbb könyv lesz belőlük.

Sz. B.

Nagyvállalat pesti főútvonalon keres

300—400 m² ALAPTERÜLETŰ

helyiséget
bemutatóterem
céljára

Szükség esetén hasonló méretű raktárterületet adunk cserébe. Az ajánlatokat „Nagyvállalat 71” jellegére, a Magyar Hirdetőbe (Felszabadulás tér) kérjük